UREDNIŠTVO ZARJE je v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 8 (tiskarna I. nadstr.). Uradne ure za stranke so od 10. do 11. dopoldne in od 5. do 6. popoldne vsak dan razen nedelj in praznikov. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.
NAROČNINA: celoletna po pošti ali s pošiljanjem na dom za Avstro-Ogrsko in Bosno K 21·60, polletna K 10·80, četrtletna K 5·40, mesečna K 1·80; za Nemčijo celoletno K 26·40; za ostalo inozemstvo in Ameriko celoletno K 36·—

Posamezne številke po 8 vin.

ZARJA

ZARJA izhaja vsak dan razen nedelje in praznikov ob pol 11. dopoldne.
UPRAVNIŠTVO se nahaja v Šelenburgovi ulici štev. 6, II., in uraduje za stranke od 8. do 12. dopoldne in od 3. do 7. zvečer.
Inserati: enostopna petitvrstica 30 vin., pogojen prostor, poslana in reklame 40 vin. — Inserate sprejema upravništvo.
Nefrankirana ali premalo frankirana pisma se ne sprejemajo.
Reklamacije lista so poštnine proste.

Štev. 335. V Ljubljani, v petek dne 19. julija 1912. Leto II.

Militarizem in kapitalizem.

Kadarkoli se oglašajo naši veleugledni vojni in domobranski ministri ter mornariški poveljniki z novimi militarističnimi in marinističnimi zahtevami, se vzame »domovina« iz škatljice, pa se potem obriše in odrgne, da se lepo sveti, in potem zadone patriotične himne: Za njeno varnost, za njeno čast in slavo, o narod, je treba novih pušk in kanonov, novih rekrutov in bark... Časi so slabi in denar se težko zasluži; in vsak vinar povzroča človeku skrbi in muke, ker je največja umetnost ugeniti, kako naj se porabi borni zaslužek, da bo vendar kaj zalegel. Ali če kliče domovina, če sklepa mati roke in prosi sinove pomoči, tedaj vendar ne morejo ostati gluha ušesa dobrih otrok. Treba je pokazati, da v naši materialistični dobi še niso umrli vsi ideali; in kaj bi moglo biti vzvišenejšega, kaj svetejšega od patriotizma, od navdušene, zvestovdane ljubezni do domovine?

Sladko znajo peti to pesem v tisočerih variacijah, in človek bi mislil, da imajo gospodje od mladih rok liro v rokah, ne pa da je krvava moritev njih poklic in žvenketanje sabelj njih vsakdanja muzika. Oj ti ljuba domovina, kako ginljiva je tvoja kantata!

Ali ponoči je vstal vrag in zasejal ljuliko med pšenico. Zrastil so ljudje, ki ne verjamejo več lepim besedam in nočejo biti pijani, ne od alkohola, ne od fraz, sitni ljudje, ki vrtajo in vrtajo, vprašujejo in vprašujejo, premišljujejo in premišljujejo, preiskujejo in preiskujejo. Na strunah matere domovine brenkajo z vsemi častmi obloženi, z ordni okrašeni patriotje balade in ode, sitneži pa vprašujejo z glasom, polnim suhoparne proze: Gospoda, kako pa stoje akcije? Ali se špekulira na trenotek a la hausse ali a la baisse?

Nobene pietete ni več v teh novodobnih ljudeh, nobene vere v njihovih dušah. O nezmotljivost papeža dvomijo, lurški čudeži jih ne prepričajo; pokvarjeni so, pa jim ne gane niti apel patriotizem srca. Vojni minister zahteva jekleni topove, »da se ne bo sinovom naroda na bojišču tako godilo, kakor leta 1866. pri Kraljevem Gradcu«; sinovi naroda se pa vprašujejo: Kakšne skrite bolečine pa ima kapitalizem?

Zanimiva je povestica o teh novih kanonih, ki so bili v pondeljek tako nujno, tako neizogibno potrebni, da jim je gospod Auffenberg posvetil kar tri ure govora in ga podprl še gospod Schemua in povrh grof Berchtold, v sredo pa so bili le še izrodki fantazije, prazne pene, ker so naši dosedanji topovi tako izvrstni, da so vse vesti o njihovi neporabnosti ali pa o njihovi manjši vrednosti naravnost pustolovske — čeprav so prišle te vesti v nedeljo (glej »N. Fr. Presse«) od »visokega artiljerijskega častnika.«

Zanimiva je ta povestica, tudi če ne bi tičalo za njo nič druzega kakor to, kar je vsakdo lahko videl in slišal s svojimi očmi in ušesi. V vseskozi militarističnem dunajskem listu nam v nedeljo dokazujejo v uvodnem članku in v posebnem članku »visokega artiljerijskega častnika«, da ne gre s sedanjimi kanoni na noben način dalje. Na političnem obzorju se zbirajo črni oblaki — šmokovska politična meteorolgija jih vidi, kadarkoli je treba — in preljuba domovina mora biti vsak trenotek pripravljena... kdove... morda že jutri... orientalsko vprašanje... hm hm.

Torej neizogibno. In drugi dan razlaga to gospod Auffenberg tri ure ministrom iz Avstrije in Ogrskega. Seveda z vojnotehničnega stališča. Potem gospod Schemua s strategičnega stališča. Naposled grof Berchtold s političnega stališča. Ljuba duša, ali razumeš, kaj se godi v tajni visoki politiki, tvoja fantazija pa lahko sluti, da bo treba v štirinajstih dneh, v treh tednih mobilizirati, in če si rezervist, boš marširal s svojim pihalnikom — v Italijo, na Rusko, na Balkan... to boš že videl, kadar boš tam. Zato je treba 250 miljonov za kanone.

V torek se oglasi ogrski finančni minister: Notranji politični položaj, opozicija, težko stališče vladne stranke, obljube gospoda Schönaicha... ne gre... amen.

In v sredo?... Nič!... Je li sploh kdo govoril o novih kanonih? To se vam je le tako sanjalo. In kar se tiče sedanjih topov, to je odličen material. In zunanji položaj, o, grof Berchtold gre brez skrbi na počitnice.

Človek bi mislil, da je slišal opereto. Ali v meščanskih listih je treba čitati tudi zadnje strani pred inserati, takozvani narodno-gospodarski del. Ta je včasi zanimivejši od uvodnih člankov in lokalnih notic. Kdor ga zasleduje, je lahko opazil sledeče: Izza Auffenbergovega govora so poskočile akcije Škodove tovarne in Poldijevih plavžev za deset oziroma dvajset kron. To je storilo upanje na nove kanone. Ko pa so bile zahteve vojnega ministra odklonjene, je imela »N. Fr. Presse« v borznem delu sledeče poročilce: »Odraz včerajšnjega sklepa ministrskega sveta se kaže v gibanju municijskih papirjev, med katerimi so se Škodove akcije za 14 kron, akcije Poldijevih plavžev za 24 kron in akcije orožne tovarne za 7 kron nižje beležile.«

Pravijo, da potrebuje »domovina« kanonov. Tedaj ni čudno, da imenujejo proletarce brezdomovince. Zakaj kakor je videti, je domovina v akcijah, in kdor je brez takih čednih papirjev, je brez domovine. Brezbožni ljudje, ki opazujejo take reči, pa izgube ob njih še zadnje ostanke svoje vere; čim glasneje trdi militarizem, da gre za ideale, tembolj ironično odgovarjajo, da špekulira kapitalizem v idealih. Novi kanoni bi bili potrebni, seveda, zelo potrebni; kdor ima primerne akcije, obžaluje, da je v Avstriji tako malo zmisla za »potrebe domovine.«

Turška kriza.

Demisiji turškega vojnega ministra je sledila demisija mornariškega ministra in naposled demsija cele vlade. Vse vesti, s katerimi je visoka porta doslej tolažila javnost in zunanji svet, češ da so govorice o kritičnem notranjem položaju pretirane, so s to demisijo mahoma ovržene; bolezen turške države je v resnici huda in nevarna. Odstop Sajdove vlade potrjuje bankrot mladoturške politike in zmago puntarjev. Oni so zahtevali, da se umakne Mahmud Šefket, in umaknil se je. Generali njihovega mišljenja so stavljali pogoje; razven drugih reči so tudi zahtevali, da se ne sme zgoditi rebelom nič hudega. In ker vlada ni hotela sprejeti teh pogojev, ni mogla dobiti vojnega ministra. Puntarji so naposled zahtevali, da naj odstopi vlada, in odstopila je. Poraz je popoln.

Same besede oficirjev, ki so zapustili svoje čete — z militaristično besedo se pravi temu »dezertirali« — niso mogle imeti toliko moči, da bi bile prisilile na odstop vlado stranke, ki se ni ustrašila nobenih sredstev, da pride do oblasti in da si jo ohrani. Meseca julija 1908. je komite, ki je znan pod imenom »mladoturški« in ki se sam nazivlje »Združitev in napredek«, vodil bataljone proti vrhovnemu vojnemu gospodarju, proti sultanu. Disciplina gor, disciplina dol — cilj se ni dal doseči drugače kakor z insubordinacijo in z uporom, pa so se častniki uprli svojemu posvečenmu poglavarju. Lani so postale v zbornici razmere težavne za mladoturke. Da se je mogla razpustiti zbornica, so siloma izpremenili ustavo in zamenjali napredno določbo z reakcionarno. Ko so prišle volitve, so si pridobili velikansko večino mandatov s terorizmom.

Vsa zgodovina mladoturkov priča, da so si na vsak način hoteli ohraniti oblast. Ljudje, ki so jih postaviil na odločilna mesta, so znali biti brezobzirni do skrajnosti. Tak je bil zlasti vojni minister Mahmud Šefket, ki je zatrl vse pomisleke človečnosti v bojih proti Albancem in ki je brezskrbno porabil vsako sredstvo, kadar je imel kakršenkoli cilj pred očmi. Vlada take vrste, ki je do zadnjega momenta trdila, da je dovolj močna in še po demisiji vojnega ministra kljub vsemu svetu znanim težavam zaradi njegovega naslednika izjavljala, da se vsi posli lahko redno opravljajo; vlada, ki je ves čas žugala, da nastopi proit puntarjem brezobzirno, če se ne vdajo takoj in brezpogojno; vlada, ki je slikala vse dogodke kakor malenkostne epizode, se ne bi bila umaknila, če bi bili imeli puntarji samo žugajoče besede in če je ne bi bile prisilile skrajne, tudi najtrmastejši energiji nepremagljive težave.

Odstop kabineta je torej potrdilo, da je kriza na Turškem prispela na vrhunec. Včeraj smo objavili izjavo nekega aktivnega generala, ki je izjavil, da bo vojaštvo marširalo proti Carigradu, če ne odstopi vlada najkasneje do 24ega t. m. Dejstva pravijo, da to ni bilo prazno žuganje; puntarji se morajo zavedati, da imajo v vojski dovolj zaslombe, da bi lahko izvršili to grožnjo. In če se spomnimo, da so se nešteti bataljoni branili marširati v Albanijo, da so se dezertacije častnikov ves čas množile in da vlada kljub energičnim besedam ni izvršila nobene energične akcije zoper rebele, tedaj je zelo verjetno, da se uporniki po pravici zanašajo na vojaštvo. Najmočnjši argument pa je ta, da ni mogla vlada dobiti ne enega sposobnega generala, ki bi bil hotel prevzeti mesto vojnega ministra, dasi gotovo ni vseeno, če je v vojnem času to mesto zasedeno, ali če ni.

V deželi se torej vrši popoln preobrat, ki je zelo podoben onemu iz leta 1908. Takrat so mladoturki s pomočjo vojske strmoglavili Abdul Hamida, sedaj strmoglavlja opozicija s pomočjo vojske mladoturke. Vojaška revolucija takrat, vojaška revolucija sedaj.

Mladoturki so si sami pripravili usodo, ki jih je dohitela. Ko so dobili oblast v roke, so skrbeli le za to, da si jo ohranijo in zato so se morale njihove nekdaj liberalne besede kmalu skrivati za reakcionarnimi dejanji. Ustanovili so vlado klike, zatirali so stremljenje neturških narodov po enakopravnosti in avtonomiji, ovirali so delavsko gibanje,, razganjali organizacije, v parlamentu so vodili brazobzirno politiko večine, vlado so smatrali za svoj izvrševalni organ. Kljub temu, da so pri zadnjih volitvah dobili ogromno večino, bodo zaradi njihovega padca žalovale le njihove kreature, kakor je bilo izza padca Abdul Hamidovega.

Kaj prinaša zmaga rebelov, je pa drugo vprašanje. Proti mladoturkom se je združilo vse, kar je z njihovim gospodstvom nezadovoljno, in nihče ne more povedati, če bodo njihovi nasledniki boljši ali slabši od njih. V tej zmesi so svobodomiselni in nazadnjaški, demokratični in fevdalni elementi; katerih je več, je pa uganka. Nedvomno je le to, da so razmere na Turškem nezdrave, da je v temelju samem nekaj slabega, nevarnega. Te večne vojaške vstaje spominjajo na razmere v južnoameriških državah, ki so sicer republičanske, ali vedno v rokah posameznih klik, tekmujočih z najkoruptnejšimi sredstvi za oblast. Oficirji komandirajo, oficirji vladajo, oficirji politizirajo — kaj pa ljudstvo? Da ne spi, dokazujejo nemiri, ki se porajajo zdaj na tem, zdaj na onem kraju države; da ne spi, dokazuje preganjanje socialistov, katerih ne bi bilo treba preganjati, če bi bili brez pomena, ali če jih sploh ne bi bilo. Ali mladoturki niso znali dati ljudstvu prilike, da poseže v javno življenje, kakor bi moralo biti v demokratični državi. To se zdaj maščuje nad njimi. In če njihovi nasledniki ne bodo bolje razumeli tega, bo imela Turčija še mnogo kriz.

Separatistične šege.

Povedali smo včeraj, kako ljubeznivo je praško »Právo Lidu« poročalo o našem strankinem zboru in o naši stranki ter označili pisavo separatističnega glasila, ne da bi se bili hoteli poslužiti onega tona, ki se je na obžalovanja vreden način razvil v separatističnem časopisju sploh. Pravimo na obžalovanja vreden način, ker je taka pisava skrajno nevarna in ustvarja največje zapreke spravi, v katero kljub vsemu, kar se je zgodilo, še vedno upamo, ker navsezadnje vendar ne gre le za par oseb, ampak za interese delavstva, ki potrebuje za boj proti solidarnemu kapitalizmu svojo solidarnost kakor lačen kruha.

V zadevi, o kateri smo pisali, se je pa oglasil tudi sodrug Štebi, predlagatelj posebne resolucije na našem zboru. V poročilu, ki ga je objavilo »Práško Lidu«, je bil osebno prizadet, in zaraditega je pravično, da mu damo besedo, dasi ne želimo vlivati olja v ogenj. Metode separatizma so res zelo čudne. Kdor natančno zasleduje njihove akcije, zlasti pa njihovo časopisje, se komaj ubrani vtiska, da separatisti sploh ne žele sprave, ampak jim gre le za to, da bi češko delavstvo čimbolj odtujili ideji mednarodnosti in ga ločili od ostalega prole-

Kmetska posojilnica Ljubljanske okolice

Rezervni zaklad nad 500.000 kron. Stanje hranilnih vlog 20 milijonov kron.

Obrestuje hranilne vloge po čistih 4 ½ % brez odbitka rentnega davka.

EMILE ZOLA:

Rim.

»Da, lepe obleke imajo, ali ne pristojajo jim — obleke, ki jih naročajo v Parizu, pa jih seveda ne morejo tam pomerjati. Prav tako je kakor z njihovim lišpom; diamante imajo še in predvsem izredno lepe bisere; ali tako težko so obrobljeni, da so v celoti strašni videti. In če bi vedeli, kakšna nevednost, kakšna frivolnost se skriva pod tem navideznim ponosom! Vse je pri njih površno, celo vera; spodaj ni nič druzega kakor nepregledna praznota. Gledal sem, kako so pri biféju jedle na vso moč. O, to je res, krepko silo imajo! Upozarjam Vas na to, da so se gosti nocoj precej dobro vedli; niso se preveč natlačili. Ali če bi prišli na dvorni ples, bi lahko videli nepopisno plenitev; bifé oblegajo, sklede požirajo, vse se peha z neverjetno požrešnostjo.«

Pierre je bil zelo redkobeseden. Ves se je vdajal prekipevajočemu veselju zaradi avdience pri papežu, sanjal je o njej in ker se ni mogel nikomur zaupati, je pripravljal v mislih že vse mogoče posameznosti. Koraki obeh mož so doneli na široki, samotni, svetli cesti, na suhem tlaku, mesec jim je razločno risal črne sence.

Naenkrat je Prada obmolknil. Bil je pri kraju s svojo brbljavo bahavostjo; strašni boj, ki je v njem divjal, ga je vsega prevzel in kakor ohromil. Že dvakrat se je dotaknil s svinčnikom pisanega listka v žepu in v mislih je ponavljal onih par vrstic: »Legenda trdi, da raste Judeževa smokva, smrtonosna vsakomur, ki hoče danes ali jutri postati papež, zopet v Frascatiju. Ne jejte zastrupljenih smokev, ne dajte jih ne svojim ljudem ne kokošim.« Listič je bil tukaj, čutil ga je. Pierra je hotel spremiti le zato, da vrže pisemce v nabiralnik palače Boccanera. Živahno je korakal dalje; preden mine deset minut, bo listič v omarici — nobena sila mu ne more zabraniti, da ga vrže noter, ko je njegov sklep storjen. Nikdar ne zagreši zločina, da bi dal zastrupljati ljudi.

Ali trpel je take strašne muke! Ta Benedeta in ta Dario sta razvnela v njem pravi vihar ljubosumnega sovraštva! Ob njem je pozabil na Lizbeto, ki jo je ljubil, pozabil na otroka, na to malo bitje iz njegovega mesa in njegove krvi, na katero je bil ponosen. Vedno je ženska dražila moško osvojevalnost v njem; le tiste, ki so se upirale, so mu pripravljale močan užitek. In zdaj je bila na svetu ženska, ki jo je poželel, ki jo je bil kupil s poroko in ki se mu je potem odrekla! Te svoje žene ni imel in nikdar je ne bo imel. Da bi dobil Benedeto, bi bil nekdaj zažgal Rim; zdaj se je vpraševal, kaj bi storil, da bi drugemu preprečil njeno posest. Da, misel na onega drugega, ki uživa, kar je njegovo — to je bila misel, ki je vnovič odpirala krvavečo rano v njegovih prsih. Kako se mu morata skupaj rogati! Kakšno veselje sta imela, ko sta ga smešila razširjajoča laž o njegovi nesposobnosti! Kljub vsem dokazom svoje moške sile se je čutil s tem silno zadetega. Dasi sam ni prav verjel v to, ju je dolžil, da sta že davno ljubimec in metresa, ki se shajata ponoči in imata v tej mračni palači Boccanera z njenimi legendarnimi ljubezenskimi zgodbami le eno spalnico. Zdaj, ko sta svobodna, rešena vsaj cerkvene vezi, se to gotovo zgodi. Videl ju je na enem ležišču, vstajale so mu žgoče vizije, fantazija mu je slikala objeme, poljube, vzhičenost njunega blaznenja. Oh, ne, ne, to je nemogoče! Prej se poruši svet!

Potem, ko je s Pierrom krenil s Corsa Vittorio Emanuele proti starim, tesnim, krivim ulicam, ki drže proti Via Giulia, se je zopet videl, kako spušča listič v nabiralnik palače. V duhu se je vprašal, kaj se bo potem zgodilo. Do jutra ostane pisemce v omarici. Tajnik don Vigilio, ki ima na kardinalov ukaz ključ te skrinjice, pride zgodaj zjutraj dol, najde listič in ga izroči Njega eminenci, ki ne dovoljuje, da bi kdo odpiral pisma. Smokve se zavržejo, zločin ne bo več mogoč, črna družba bo molčala. Ali če se pisemce vendar ne najde — kaj tedaj? Razmišljal je in natančno je videl, kako prihajajo skrbno z listjem pokrite smokve v čedni košarici ob eni za zajtrk na mizo. Dario je navzoč kakor navadno, sam s svojim stricem, ker se odpelje šele zvečer v Napolj. Pokusita li tedaj smokve stric in nečak, ali samo eden — in kateri? Tukaj se je zmedla vizija. Zopet gre usoda svojo pot, tista usoda, ki jo je bil srečal na cesti iz Frascatija, ko je korakala nevzdržema, preko vseh zaprek proti svojemu cilju. Mala košarica smokev gre dalje in dalje, svoji nujni nalogi nasproti; nobena roka na svetu ni dovolj močna, da bi jo zadržala.

Neskončno se je Via Giulia raztezala v beli mesečini in Pierre se je pred palačo Boccanera, ki se je črno odražala od srebrnega neba, zbudil kakor iz sanj. Na neki cerkvi v bližini je ura bila tri. Nekaj ga je pretreslo, ko je začul poleg sebe zopet stok na smrt ranjene živali, nezavedno kruljenje, ki je grofu zopet ušlo v njegovem strašnem boju.

Ali nenadoma se je zopet porogljivo nasmejal in stisnil duhovniku roko rekoč:

»Ne, ne, dalje ne grem . . . Če bi me kdo tukaj videl ob tem času, bi mislili, da sem se zopet zaljubil v svojo ženo.«

Prižgal si je smodko in odšel v jasno noč, ne da bi se ozrl.

XIII.

Ko se je Pierre zbudil, je bil ves presenečen, da je bila ura enajst. Utrujen od plesa, na katerem je bil ostal do take pozne ure, je spal blaženo in pokojno kakor otrok, kakor da čuti v spanju svojo srečo. Komaj je odprl oči, ga je oblilo skozi okno sijoče, žarko solnce z upanjem. Prva misel mu je bila, da uzre ob devetih zvečer papeža. Še deset ur. — Kaj naj počne, da mu mine ta blaženi dan, katerega krasno čisto nebo se mu je zdelo kakor dobro znamenje sreče?

Vstal je in odprl okno, da je prišel v sobo topli zrak. Zdelo se mu je, da je poln one dišave po sadju in po cvetlicah, ki jo je bil zaduhal takoj prvi dan, ko je prišel in se je pozneje zaman trudil, da bi razbral njen značaj: Dišava rož in oranž. Je li mogoče, da je že december? Kakšna čudežna dežela, kjer je še na pragu zime, kakor da vzcveta še enkrat april! Ko se je oblekel in se s komolci uprl ob okno, gledajoč na bregove Janikula onkraj zlatobarvne Tibere, ki so vse leto zeleni, je opazil poleg vodometa na malem, zanemarjenem vrtu palače Benedeto. V poželjenju po življenju, veselju in lepoti je šel dol, ker mu ni dalo obstati na enem mestu.

Benedeta, žareča, bleščeča, je takoj zakričala, kakor je bil pričakoval. Ponudila mu je obe roki.

»Oj, ljubi moj abbé, kako sem srečna, kako sem srečna!«

Pogostoma sta znala presedeti vse dopoldne v tem mirnem in pozabljenem kotu. Ali kako žalostni so bili tisti dopoldnevi, ko sta bila še oba brez upanja! Danes se jima je zdelo, kakor da je po teh zanemarjenih, s plevelom zaraslih drevoredih, v bujni, iz stare, zasute krnice vzrasli zeleniki, v simetričnih oranžah, ki so še nekako označevale risbo robov, neskončna dražest, sanjava in nežna zaupljivost, ob kateri se je človek lahko krasno spočil od radosti. Pred vsem je bilo tako toplo poleg velikega lavorja, v kotu, kjer je bil studenec. Tenka vodna nit je curljala brez konca s svojim glasovom flavte enakim petjem iz velikanskih, odprtih ust tragične maske. Svež hlad se je dvigal iz velikega marmornega sarkofaga, katerega bareljef je kazal divji bakhanal, favne, ki so porabili ženske in jih ob pohotnih poljubih metali na tla. Tukaj je bil človek izven časa in prostora, v minoli, tako oddaljeni preteklosti, da je izginila vsa okolica, stavba novega obrežja, razrušeni, od prahu razvalin še sivi mestni okraj in ves pisani Rim, ki je zanosil nov svet.

tariata. Kljub temu nočemo od svoje strani podpihavati ognja, zakaj interesi delavstva zahtevajo brezpogojno združenost. In četudi smo prepričani, da bo češko delavstvo preko vseh zaprek prejalislej našlo pot v tabor, v katerem se bojuje zavedni proletariat vseh narodov, mislimo vendar, da je bolje odstranjevati zapreke, kakor pa jih množiti. Zaraditega ni separatizem stalna rubrika našega lista.

Izjava sodruga A. Štebija, ki jo objavljamo iz navedenih razlogov, se pa glasi:

Bilo bi gotovo najbolje, da bi z molkom obsodili neresnično poročanje separatističnega glasila »Právo Lidu« in njenega resnicoljubnega poročevalca dr. Šmerala o našem kongresu. Tudi ne bi bilo neobhodno potrebno, še nadalje vznemirjati sodruge jug. soc. demokracije z najnovejšimi izrastki separatizma, ako ne bi bilo to v najglobočjem interesu tudi naše stranke in ako ne bi bilo to za spoznavanje separatizma potrebno.

Od človeka, ki je tudi sam sokriv tega razkola skupne soc. demokracije v Avstriji, ne moremo pričakovati stvarnega poročila o naših debatah na kongresu. A pričakovali bi lahko, da molči o našem sklepanju, ako ga je tako zelo zadela resnica.

A kakor ostaja separatizem in vse njegovo mešetarstvo zvesto le enemu principu, to je svoji egoistični nacionalni ideologiji in neodkritosrčnemu poročanju in zaslepljevanju mase češkoslovanske soc. demokracije, tako je moral seveda tudi eden teh voditeljev češkega proletariata udariti po našem kongresu z lažjo in zavijanjem. To je seveda glavno hranilo, s katerim hranijo separatistični demagogi češko ljudstvo, katero mora nehote in nevede sprejemati taka poročila kot čisto resnico. Ves čas tega medsebojnega boja avstr. soc. demokracije so se branili separatistični voditelji le s tem orožjem in separatistično novinarstvo je stopalo pot nečednega in socialne misli nevrednega zavijanja dejanskega položaja.

»Právo Lidu« prinaša v številkah 152 in 163, od 4. odnosno 13. junija poročilo o našem kongresu. Ker more biti to poročilo le od delegata češkoslovanske soc. demokratične stranke na tem kongresu — med nami Slovenci namreč ne bi našli takega neobjektivnega poročevalca — toraj od dr. Šmerala, imamo radi tega poročila obračunati edino z njim, kateri je prevzel nalogo, češkoslov. soc. demokracijo o našem pokretu in o naših mislih napačno informirati. Ta poročevalec se je osmelil v svojem poročilu vede in hote ponižati pomen našega kongresa, pomen in resnost naših debat in zaničevati ona čuvstva, katera žive v naši stranki, katera so najglobočje prepričanje naših sodrugov in katero čuvstvo se je spontano in jasno izrazilo po delegatih na našem kongresu.

V nadi, da prineso »Naši zapiski« ali »Zarja« natančen prevod tega poročila, se omejim danes na kratko konstatiranje, da je to poročilo v »Pravo Lidu« neresnično in v skupnem obsegu zavito. Poročilo pravi, da je bilo naše referiranje vezano na obzire dunajskega vodstva soc. demokracije, da je bilo vse, kar je bilo slišati proti separatizmu po inicijativi in po pritisku nemške soc. demokratične stranke. Vsi kontragovorniki separatizmu so temu poročevalcu naivni in odvisni; prizanesel ni v tem oziru niti poročevalcu odborovega nedolžnega predloga, sodr. E. Kristana. Zadovoljen je seveda le z onimi govorniki, kateri so poskusili zagovarjati separatizem, kateri pa niso na kongresu dosegli nobenega odziva od strani delegatov. A to nič ne de, Šmeral pač konstatira, da je bila večina delegatov na tej strani.

Poročanje sloni na laži in zavijanju. A tudi to še ne zadostuje cenjenemu gostu našega kongresa. V čisto separatistični maniri je dal krono svojemu poročanju na ta način, da poskuša pisca teh vrstic, kot poročevalca ostrejšega predloga zaradi separatizma denuncirati na pristojnem službenem mestu.

Ako se sedaj še kdo najde, da bo zagovarjal à priori vsa dejanja separatističnega gibanja in rovanja, naj prebere objektivno poročilo o našem kongresu v »Zarji« in to poročilo v »Právo Lidu«. Uredništvo »Zarje« pa naj ustreže javnosti in naj prinese popolen prevod tega poročila.

To bode najboljša in najresnejša obsodba separatizma in najresnejši opomin onim našim redkim sodrugom, ki danes še ne gledajo pravega cilja soc. demokracije z odprtimi očmi.

A. Štebi.

Ljubljana in Kranjsko.

— **Prav se jim godi!** »Slovenec« je ostudno zlorabil Aškerčevo smrt in iz brezsrčne sirovosti pobožne tercialke, ki je umirajočemu, polzavestnemu pesniku potisnila v smrtni agoniji križ v roke, simbol, ki ni bil Aškerčev simbol, je tedaj kovalo klerikalno glasilo političen kapital zase, češ: glejte, ljudje božji, že zopet je eden pred odhodom v neznano deželo smrti omahnil nazaj sveti cerkvi v naročje. To početje klerikalnega lista je bilo nemarno, ampak skladalo se je s klerikalnim naturelom in nikogar ni razočaralo, kdor pozna klerikalno kanaljo. Ampak za tisoč procentov nemarnejše je početje liberalcev, ki so klerikalni kanalji priskočili na pomoč. Tipičen liberalec H. F. S. (ki se mu zdi vernost ljudstva lepa navada in ki je pobožen — zaradi »svoje dece«, torej neznačajen od pete do vrha, dvoživka, kakor jih je med »liberalno« in »antiklerikalno« purgarijo devetindevetdeset od sto) pripoveduje, »Aškercu na čast«, da je šel pesnik »zadnje čase globoko vase« in da je vsled tega svojevoljno odložil mačeho, znak »Svobodne misli«. Človeku se želodec obrača, ko gleda, kako liberalna kanalja z repom miga pred klerikalno kanaljo. »Slovenec« z naslado konstatira, da je Aškerc »ohranil eno iskrico spomina na Boga in Kristusa« in nespodobni Schmock, zato celo upa, »da se ga je Bog tudi usmilil ko je imel rajnik stopiti pred vrata večnosti«. Ko podeli Bogu genljiv migljaj, kaj naj s pokojnim pesnikom napravi, pa takoj udari liberalnega klečeplaznika po gobcu in izreka, da nima usmiljenja z njim, če še tako usiljivo z repom miga. Prav se godi neznačajni kanalji: brca je pošteno plačilo za njeno hinavščino!

— **Kranjski deželni zbor** je sklican 23. julija na zasedanje .

— **Glavni vojaški nabori** se prično letos v ponedeljek, dne 12. avgusta ter morajo biti končani do 5. oktobra.

— **Kdaj bodo poklicani rekruti?** Po izdani naredbi vojnega ministrstva bodo letos rekruti poklicani v službovanje 15. oktobra, enoletni prostovoljci nastopijo službo dne 10. oktobra. Novinci v vojni mornarici pa 25. novembra. Nadomestni rezervisti bodo poklicani v službo šele spomladi leta 1913. Po novi brambni reformi imajo učitelji pravico do enoletnega prostovoljstva. Kot nadomestni rezervisti pa smejo zadostiti vojaški dolžnosti kot nadomestni rezervisti učitelji iz Kranjske, Goriške in Gradiščanske, Dalmacije in Hrvaške, in sicer zaradi tega, ker v teh deželah primanjkuje učiteljskih moči.

Odborova seja »Matice Slovenske« 15. julija 1912. G. predsednik se v obširnem nekrologu spominja smrti dr. K. Štreklja. Nato poroča, da bodo zgodovinsko slovnico slov. jezika, ki jo je pok. Štrekelj malone dovršil po vsej priliki izdali njegovi učenci. »Matica« bo mogla priobčiti tudi Strekljev životopis, sestavljen po njegovi korespondenci itd. Vprašanje o nadaljnjem izdajanju »Nar. pesmi« (ozir. Narodnih pravljic) se bo rešilo, kar se tiče gradiva kot takega in novega urednika. — Na Palackega svečanosti v Pragi je Matico zastopal in v Pantheonu v nje imenu govoril gospod predsednik; z delegacijo mestne občine ljubljanske je bil gost mesta Prage pri vseh ostalih prireditvah. — Matico Slov. in Matico Hrv. je g. predsednik zastopal pri razkritju spominske plošče Gregorčičeve na Gradišču 23. junija. — G. odbornik Govekar se je v Matičinem imenu udeležil pogreba Strekljevega. — Ker radi smrti Strekljeve za letos ne morejo iziti Nar. pesmi, se izda mesto njih druga knjiga. V oceni je obširnejši spis »Letalstvo« (Avijatika). — Nekateri književni predlogi se odkažejo Književnemu odseku. Letopisu bodo dodani inserati primernih tvrdk. Odobre se nasveti Gospodarskega odseka glede cenitve društvene hiše itd. Za l. 1912. je plačalo šele 1025 članov in poslalo imenike samo 43 poverjenikov. — Pripravljalna dela za Jugoslov. Enciklopedijo čvrsto napredujejo ter bodo jeseni končana. Najteže gre pri Slovencih z narodopisjem.

— **Umrli so v Ljubljani:** Veronika Borbo, hči jetniškega nadpaznika, 21 mesecev. — Fran Mrak, bivši žagar, 67 let. — Katarina Kobal, čipkarica, 33 let. — Marija Žgajnar, dninarica, 57 let.

— **Insolventna** je postala tvrdka Žabkar. Dolgovi znašajo 290.000 K.

— **Aškerčeva zapuščina.** V torek, dne 23. t. m., ob 9. dopoldne bo na Bleiweisovi cesti štev. 9 v parterju prodaja v zapuščino Antona Aškerca spadajočih premičnin.

— **Toča potolkla.** V nedeljo popoldne je potolkla toča v soseski Lučne v občini Trata. Po njivah, kjer ravno dozoreva žito, je uničila vse.

— **Nezgoda.** V ponedeljek proti večeru so nakladali požeto žito na njivi posestnika Al. Kokalja, po domače Jerneja, na Volči pri Poljanah nad Škofjo Loko. Naenkrat se je splašil konj in zdirjal z vozom proti domu. Ko je pridirjal konj v vas, se je igralo več otrok na vasi; med temi tudi Kokaljev najstarejši, šestletni sinček Lojzek. Otroci, zapazivši dirjajočega konja, so se umaknili v stran, le slednji in soseda Peternela šestletni sinček sta se hotela umakniti čez pot, a bilo je prepozno. Konj je pridirjal in udaril, najbrže z vozom, gospodarjevega otroka Lojzka tako nesrečno v sence, da se mu je takoj vlila kri izust. Ko je prišla prva oseba do njega, je še dihal, a v nekaj trenutkih ,ko je prihitela na lice mesta prestrašena mati, je že bil izdihnil. Drugemu je kolo zlomilo nogo in ga drugače tudi opraskalo po obrazu. Temu je dal prvo pomoč dr. Jamer.

— **Nezgoda pri zvonenju ob hudi uri.** Pretečeni teden, v sredo, je divjal v Poljanski dolini silen vihar z grozovitim treskanjem. Na Gabrški gori nad Poljanami so šli nedoletni sinovi cerkovnika zvonit k hudi uri. Med zvonenjem je treščilo v zvonik. Strela je popolnoma omamila cerkovnikove sinove. Eden je za hip oglušil in se mu le polagoma vrača sluh, drugemu je podplulo noge itd. Prvi hip so vsi trije padli na tla in bili omamljeni. Prava sreča je, da ni koga ubila strela. Kdaj bodo ljudje vendar že toliko razsodni in v takih slučajih opustili nepotrebno in nevarno zvonenje.

— **Poskušen samomor Ljubljančana na Dunaju.** 29letni Kamilo Zaff, sin rajnega ljubljanskega geometra Zaffa, je v noči od 13. na 14. t. m. skočil na Dunaju s Franc Jožefovega obrežja na ribji trg od donavskem kanalu in obležal hudo poškodovan. Roko ima zlomljeno, na križu je poškodovan in tudi notranje poškodbe je zadobil. Zaff je delal pri svojem očetu, dokler je ta izvrševal geometerska dela; po očetovi smrti je šel kruha iskat na Dunaj. Začasno je pač dobil neznaten zaslužek v neki tehniški pisarni, a ko so pisarno zaprli, je zaman iskal drugo službo. Vsled bede se je hotel usmrtiti.

— **Stara navada, železna srajca.** V sredo dopoldne se je vtihotapil v Kalanovo gostilno na Poljanski cesti star mož in ukradel škatljo, v kateri je bilo 2 K 56 vin. denarja. To je opazila domača hčerka, šla za njim in ga pokazala stražniku, ki je neznanca aretiral. Pri zaslišanju je mož rekel, da je samski dninar Gregor Košnikar, rojen leta 1842. v Kresnicah, a se je takoj skazalo, da je nevarni cerkveni tat Gregor Žerovnik, rojen leta 1842. v Rofolčah, ki je bil že desetkrat predkaznovan. Pri sebi je imel 40 K 20 vin. denarja, srebrno žepno uro ter verižico. Žerovnik je bil že v svoji mladosti nevaren tat, pri vojakih je imel mnogo kazni. Leta 1885. je bil obsojen v Monakovem zaradi hudodelstva oskrumbe na 14mesečno ječo. Opraviti je imel tudi s sodnijami v Gradcu, Inomostu, Bocnu in Solnogradu. V Solnogradu je bil obsojen na dveletno ječo zaradi nekega vloma. Ko je kazen prestal, je potoval v Trst, odkoder ga je policija kmalu izgnala. Leta 1893. je Žerovnik vlomil v cerkev v Želimljah in ukradel monštranco. Podal se je ž njo proti Trstu, a že v Št. Petru so ga orožniki prijeli. Obsojen je bil pri deželnem sodišču na osemletno ječo in prisilno delavnico. Ko je kazen prestal, je šel takoj zopet na »delo«. Žerovnik je gluh in slabo vidi. Izročili so ga deželnemu sodišču.

— **Prisiljenec napadel paznika.** Včeraj dopoldne je v prisilni delavnici prisiljenec Ivan Čepirno planil proti 42letnemu pazniku Francetu Šinku ter ga s čevljarskim nožem ranil po obrazu ter mu skoraj odrezal uho. Ranjenega paznika so prepeljali v bolnico, kjer mu zašijejo uho. Nevarnega prisiljenca so utaknili v zapor, odkoder se bo moral preseliti k deželnemu sodišču.

— **Pobegla prisiljenca vlomila.** Dne 12. t. m. sta na barju pobegnila prisiljenca Franc Slkol in Jožef Gril. Oba nujno sumijo, da sta vlomila pri posestniku Franu Cornu v Podlipi in pokradla dva suknjiča, dva telovnika, tri rjave hlače in črn klobuk. V ukradeno obleko sta se preoblekla v nekem grmovju, prisiljeniško pa pustila tam. Orožništvo ju zasleduje.

— **Izgubljeno in najdeno.** Neka dama je izgubila ali nekje pozabila rdečkast, svilnat solnčnik. — Čevljarjeva žena, Apolonija Štembalova ,je našla ežnski solnčnik, ki ga dobi izgubiteljica v Hilšerjevi ulici št. 12. — Gospa Alojzija Junčeva je našla polsvilnat dežnik.

— **Kinematograf »Ideal«.** Danes specijalni večer. 1. Iz Colorada v Springs Creak. (Ameriška potovalna slika.) 2. Teddy sovraži turškega sovražnika. (Humoristično.) 3. Velikomestni tlak. (Dramatično.) 4. Zimska potovanja. (Naravni posnetek v barvah.) 5. Ljubosumni pes. (Jako komično.) 6. Plemenito srce. (Amerikanska drama.) Samo zvečer. 7. Lov na morske kite. (Zanimiv naravni posnetek.) 8. Moč kapitala. (Humoreska.) Jutri »Ekspresna ženitev«, fina francoska veseloigra. V torek »Nezaslišana bolest«, italijanski umetniški film prve vrste.

Boj za Moste.

— **Liberlne klevete se nadaljujejo.** Moščanski liberalci so se intabulirali na volilno laž o kompromisu naše stranke — s klerikalci in sedaj premlevajo in ponavljajo svojo staro »vižo« kakor lajnar na cestnem kantonu. Radi bi napeljali vodo na svoj mlin, zato lažejo, ampak neoprezni so in tako predrzni v svojih lažeh, da s prsti lehko otipliješ neresnico. Mnogoštevilnim udeležencem našega javnega shoda **lažejo** v obraz, da govornik sodrug Kocmur ni niti besedice črhnil o škandaloznem Oražmovem gospodarstvu, dočim je to gospodarstvo, če se sme gospodarstvo sploh imenovati, postavil prav pošteno na kritično rešeto in je s prav fino ironijo zavrnil Oražmove obljube, ki bi sedaj, ko mu prede za županski stolec in mu gre prav trda za glasove, Moščane rad osrečil z ljubljansko vodo, z električno razsvetljavo, s šolo in z vsemi dobrotami tega sveta — le do nedeljskih volitev seveda; vse to ponuja pred volitvami, da bi po volitvah lehko nadaljeval svoje zloglasno delovanje v moščanski občini. Mož je seveda prav slabo naletel in je sodr. Kocmur pokazal, da so vse Oražmove besede pesek v oči, volilno slepilo in humbug. — Ampak moščanski liberalci se ne zadovoljujejo z eno lažjo, v včerajšnjem »Sl. Narodu« jih nakopičijo celo grmado. Sodrugu Kocmurju **podtikajo** izjavo, češ da zase prav nič ne ve o kakšnem volilnem kompromisu socialnih demokratov s klerikalci, dočim je sodr. Kocmur jasno in razločno izjavil, da socialno demokratična stranka nastopa pri volitvah popolnoma samostojno, da ni sklenila z nobeno stranko kompromisa in da so govorice, ki jih razširjajo liberalci o »socialno demokratično-klerikalnem« kompromisu navaden volilni manever in infamna laž. Lažnik in obrekovalec je vsak, kdor to govorico raznaša! — Liberalci nadalje popolnoma **zamolče,** da je sodrug Kocmur pozval pristaše obeh nasprotnih strank, da se oglasijo za besedo. Dočim se je Oražem oglasil, da bi se izvlekel iz blata, kar mu je, kakor rečeno, izpodletelo na vsej črti, se od navzročih

---

OSKAR WILDE:

Duh na kentervilskem gradu.

Hilo-idealistična novela.

VI.

Deset minut pozneje je pozvonilo k čaju in ker Virginije ni bilo od nikoder, je poslala gospa Otisova strežaja ponjo. Čez nekaj trenotkov se je vrnil in sporočil, da gospodične Virginije ni nikjer.

Ker je hodila vsak večer na vrt po rože, gospa Otisova izprva ni bila nič v skrbeh. Ko pa je udarila šest in Virginije še vedno ni bilo, je postala vznemirjena in je poslala dečke, da jo poiščejo; sama z gospodom Otisom pa je med tem pretaknila vsak prostorček v gradu. Ob polsedmih so se dečki vrnili in povedali, da niso našli nobenega sledu za sestro. Vsi so bili razburjeni in nihče ni vedel, kaj storiti. Končno se je gospod Otis domislil, da je pred nekaj dnevi dovolil ciganski tolpi, da se ušatori v parku. Takoj se je napotil v Blackfell Hollou, kjer so taborili, in najstarejši sin in dva hlapca so ga spremljali. Mali vojvoda Cheshire, ki je bil ves iz sebe od skrbi, je prosil, da ga vzemo s seboj, ampak gospod Otis mu ni dovolil iz bojazni, da se vname pretep. Ampak dospevši na lice mesta so spoznali, da so jo cigani že odkurili. Odšli so prav pred kratkim, zakaj ogenj je bil še živ in v travi so ležali krožniki. Gospod Otis je velel Washingtonu in obema hlapcema, da takoj preiščejo ves okoliš, odhitel domov in brzojavil vsem policijskim nadzornikom v okraju proseč jih, da iščejo deklico, ki so jo odpeljali razbojniki ali cigani. Potem je dal osedlati svojega konja, zahtevai od soproge in dečkov, da sedejo k obedu in odjezdil s hlapcem po cesti v Ascot. Komaj je jezdil nekaj milj, je začul, da nekdo v kalopu jezdi za njim. Ozrl se je in ugledal malega vojvodo, vsega rdečega in brez klobuka na njegovem poniju. »Gospod Otis, gospod Otis,« je klical deček, »jed mi ne gre, dokler ne poiščemo Virginije. Prosim Vas, ne jezite se. Ampak da ste lani privolili v najino zaroko, bi vsega tega ne bilo. Kaj ne, da me ne pošljete nazaj? Ne grem nazaj, ne grem nazaj.«

Minister se je smehljal nad čednim petelinčkom in je bil ves ginjen od njegove ljubezni do Virginije. Sklonil se je na konju, ga prijazno potrkal po rami in dejal: »Torej Cecil, če ne marate nazaj, morate z menoj. Ampak v Ascotu Vam moram preskrbeti klobuk.«

»Vrag vzemi klobuk, Virginijo hočem!« je vzkliknil mali vojvoda smeje in v bistrem diru so jezdili na železniško postajo. Tam je vprašal Otis postajnega načelnika, če so videli na peronu deklico opisane vnanjosti. Ampak nič ni izvedel. Postajni načelnik je brzojavil po vsej progi in ga zagotavljal, da bodo stvar natanko zasledovali; kupivši v trgovini, ki so jo ravno zapirali, klobuk za malega vojvoda, je odjezdil gospod Otis v Bexley, selo, oddaljeno okolo štiri milje. Dejali so mu, da je tam zloglasno cigansko gnezdo, ker je ondi velika občinska poljana. Poiskali so selskega policaja, a niso od njega nič izvedeli; prejezdili so vso poljano in dospeli domov okrog enajstih do smrti utrujeni in obupani. Washington in dvojčka so jih pričakovali pri vratarjevi hiši z laternami, ker je bil drevored zelo teman. O Virginiji ni bilo niti najmanjšega sledu. Ustavili so cigane na broklejskih travnikih: ampak Virginije ni bilo pri njih in so svoj nenadni odhod pojasnili z zmoto o datumu sejma v Chortomu, vsled česar so nenadoma odrinili, da ne dospo prekasno. Vsi iz sebe so bili, ko so čuli, da je izginila Virginija, zakaj gospodu Otisu so bili močno hvaležni, da jim je dovolil šotorišče v parku. Štirje od njih so vstali in pomagali iskati. Ribnik so izpustili, pretaknili ves grad, a brez uspeha. Jasno je bilo, da je bila Virginija izgubljena za to noč. Na vso moč potrti so šli Otis in dečki v grad. V veži je stala skupina prestrašene služinčadi in v knjižnici na zofi je vsa iz sebe od strahu in bojazni ležala uboga gospa Otisova in oskrbnica ji je dajala obkladke z Eau de Cologne. Gospod Otis je zahteval, da zavžije kaj in je naročil večerjo za vso družbo. Žalostna je bila večerja, nihče ni odprl ust in celo dvojčka sta bila zelo potrta in uplašena, zakaj močno sta ljubila sestro. Ko so vstali izza mize, je poslal Otis vzlic vročim prošnjam malega vojvode vse spat. Po noči se ne da nič opraviti, je dejal, naslednje jutro pa brzojavi policijskemu ravnateljstvu v London po detektive. Ravno so odhajali iz jedilnice, ko je v stolpu udarilo polnoč; in ko je utihnil poslednji udarec, so začuli strašen pok in vreščeč krik. Grozen grom je pretresel vse poslopje, nečloveško petje se je razlegalo po zraku in na stopnišču se je pokazala bleda in bela s šatilo v roki Virginija. Gospa Otisova jo je strastno objela, vojvoda jo je malone zadušil z vročimi poljubi in dvojčka sta se v divjem plesu zapodila okolo skupine.

»Za božjo voljo, otrok moj, kje si bil?« je dejal gospod Otis skoro osorno meneč, da je zbijala neumno šalo. »S Cecilom sva prijezdila skoro vso deželo in te iskala, in mati tvoja se je prestrašila skoro na smrt. Takih šal ne smeš nikomur več zbijati.«

»Le duhu, le duhu,« sta zatulila dvojčka in preobračala kozolce.

»Dragica naša, zahvaljen bodi Bog, da smo te zopet našli; nikoli več nas ne smeš zapustiti,« je zamomljala gospa Otisova in poljubljala trepetajočega otroka in božala z roko njene razkuštrane zlate lase.

»Papa«, je dejala Virginija mirno, »z duhom sem bila. Mrtev je, pojdi in poglej ga. Hudoben je bil, ampak obžaloval je navsezadnje svoje vedenje in to šatilo s čudovitimi juveli mi je izročil, preden je umrl.«

Vsa rodbina je molče strmela od začudenja, ampak mirna je bila Virginija in resna; obrnila se je in odvedla vse skozi odprtino v ovoju po tesnem, skrivnem koridorju. Dospeli so do velikih vrat iz hrastovine, okovanih z zarjavelimi žeblji. Virginija se jih je dotaknila, pa so se odprla na stežaj. Vstopili so v malo, nizko izbo z obokanim stropom in malim omreženim okencem. V steni je bil pritrjen velikanski železen obroč in nanj je bil priklenjen preperel okostnjak, ki je ležal po dolgem na kamenitih tleh in ki je z dolgimi koščenimi prsti segal po staromodnem krožniku in po vedru, ki sta bila toliko oddaljena, da ju ni dosegal. Vrč je bil nedvomno svoj čas z vodo napolnjen, zelena trohnoba je pokrivala njegovo notranjost. Na krožniku ni bilo ničesar razen tenke plasti prahu. Virginija je pokleknila poleg okostnjaka, sklenila svoji ročici in tiho molila; ostala družba pa je začudeno strmela na tragedijo, katere skrivnost se je sedaj razodela.

»Ej«, je vzkliknil eden dvojčkov, ki je pogledal skozi okno, da se prepriča, v katerem delu poslopja se nahaja soba. »Hej, stari, posušeni mandljevec je ocvetel, prav razločno vidim cvetje v mesečini.«

»Bog mu je odpustil,« je dejala Virginija resno in čudežen sijaj je razsvetlil nje obličje.

»Kakor angel ste!« je dejal mali vojvoda, objel z roko njen vrat in jo poljubil.

(Konec prih.)

Samo pri tvrdki

Glejte skozi proti luči!

Glejte skozi proti luči!

Cenik zastonj in poštnine prosto.

liberalcev nihče ni upal oglasiti, kar postavlja vso liberalno kliko v precej klavrno luč. **Infamno in lažnjivo gonjo, ki jo je započela majhna klika proti socialnim demokratom, v Mostah splošno obsojajo** in bo mnogo dostojnih liberalcev, ki se ne skladajo z ostudnim početjem omenjene klike, volilo socialno demokratične kandidate.

— **Zelena jama.** Suhadolčev ata et comp. se silno jeze, ker smo jim potegnili hinavsko krinko z obraza ter jih pokazali kot pristne liberalce in sovražnike zavednega delavstva. Posebno Suhadolčev ata se sedaj zelo jezijo ter pravijo, da ni hujšega greha kot biti socialni demokrat. Suhadolčeva jeza je seveda popolnoma upravičena, saj je s popolno gotovostjo računil, da se v zvezi z liberalci in socialisti pririne do toliko zaželjenega županskega stolčka. Zdaj vam pa ti preklicani rdečkarji nečejo kar nič slišati o kompromisu na nobeno stran. Bedaki bi bili socialni demokratje, da bi se družili s kliko, kakor so ravno moščanski liberalci. Kaj ima ubogo delavstvo pričakovati od moščanskih liberalcev, je gospod Suhadolc prav jasno povedal na zadnjem našem sestanku. Ko ga je opozoril naš sodrug, da se je treba držati strankinega sklepa ter da se ne sme delati kompromisov na nobeno plat, se je zadrl Suhadolčev ata nad njim, češ, kaj boste vi revčki nas komandirali; mi imamo tukaj govoriti, mi, ki smo dobro podkovani in vam damo lahko vsak čas brco v r. t. Torej brce obljublja Suhadolc delavstvu, to je njegov program; ampak pazi naj se, da ne dobi sam prav poštene in zaslužene brce. H koncu naj še povemo, da nameravajo Suhadolčev ata ustanoviti v Zeleni jami stranko »dobro podkovanih« in so v ta namen že sklicali neki zaupni sestanek svojih pristašev. Ker ga za enkrat liberalci še ne marajo kandidirati na županski stolček, upa, da se vsaj na ta način nekam prerine. Zavedni socialno demokratični volilci pa bodo odgovorili takim možakarjem s tem, da bodo na dan volitve vsi glasovali za socialistične kandidate.

Zelenojamski revčki.

— **Na delavce so popolnoma pozabili** moščanski klerikalci v svojem volilnem oklicu. Sicer imajo klerikalci navado, da se delavstva spominjajo z zlatimi obljubami vsaj pred volitvami, da ga potem, kedar enkrat trdno sede na svojih stolčkih in mandatih, tem bolj ociganijo in opeharijo — po občinah prav tako, kakor v deželi in v državnem zboru. To pot pa so klerikalci celo v volilnem oklicu pozabili na delavstvo, dobro vedoč, da nimajo med delavci nič iskati. **Saj so si morali celo naše kandidate izposoditi, da bi med delavstvom v kalnem ribarili** in da bi vjeli za svojo stranko kaj delavskih glasov. Ampak pri tem so se temeljito uračunili, zakaj na tak lep se love pač kalini, ampak ne zavedni delavski volilci. Delavstvo ve, da ima od občine pričakovati le tedaj koristnega gospodarstva, če napravi pri volitvah temeljit križ čez škandalozno Oražmovo gospodarstvo in če ne pusti klerikalnih škodljivcev v občinsko izbo. Delavsko politiko bo vodila občina le tedaj, če bodo v občinskem odboru sedeli delavski zastopniki. Zato pa pojdemo v nedeljo vsi **v boj zoper dosedanji občinski režim in za delavsko politiko v občini, zoper klerikalne in liberalne škodljivce delavstva in za socialno demokracijo!**

— **Klerikalni volilni oklic,** ki delavstva niti ne omenja, kakor da bi ga v Mostah ne bilo, je tudi sicer od sile plitvo pisanje. Oražem se trudi v njem, da bi se opral od težkih očitkov, ki vise na njegovem gospodarstvu, ampak njegov trud je brezuspešen in volilni oklic ne ovrže niti enega očitka. **Zamorca ne napraviš belega, pa če ga umivaš v desetih vodah;** to vedo tudi klerikalci in zato pravijo v svojem volilnem oklicu, da se ne vlečejo za Oražmovo osebo. Prvič je ta trditev bosa, zakaj klerikalci so Oražma vzeli pod svoj marelo, drugič pa moščansko delavstvo dobro ve, da nastopi nova doba v občini le tedaj, **če se strmoglavi Oražmova strahovlada in če ne pridejo drugi škodljivci do občinskega gospodarstva.** Zato je boj socialno demokratične stranke naperjen zoper vse škodljivce delavstva: v prvi vrsti zoper Oražma, a nič manj zoper koruptno klerikalno stranko in zoper infamno liberalno kliko. Vsi ti od kraja hočejo le zlorabljati delavstvo v svoje samopašne namene. Zato: **Proč z njimi!**

— **Čudne nazore o občinski avtonomiji** imajo moščanski klerikalci. V svojem oklicu razglašajo, da bo občina le tedaj kaj dosegla, če bo v njej gospodarila tista stranka, kakor v deželnem odboru. V teh besedah je izražen podel terorizem klerikalnega deželnega odbora, češ: **če Moščani ne bodete tako volili, kakor mi hočemo, pa ne boste nič dobili.** Ta terorizem je tako podel in nesramen, kakor je bedast in neumen, zakaj deželni odbor bo moral delati po postavah, in ga občina v to lehko prisili. Nebeške mane pa ne bo mogel do grla zadolženi deželni odbor sipati na moščansko občino, če postavimo papeža za moščanskega župana. Strah, ki z njim straše klerikalci, je na sredi votel, okolo ga pa nič ni. Ampak značilno je, kakšne nazore imajo naši klerikalci o občinski samoupravi in samoodločbi. Taki ljudje ne spadajo v občinski odbor, pa če bi imeli roke čiste kakor angeli!

— **Slabo se upravičujejo.** Klerikalci očitajo prejšnjim liberalnim občinskim gospodarjem da so občinski denar zapravljali, da so občinske doklade zvišali, da so imenike popravljali, stavbne takse v svoj žep spravljali, zapisnike ponarejali itd. Saj je vse to res! Ampak s tem še niso ovržene težke obdolžitve zoper Oražmove manipulacije v občini, ki so deloma tudi sodno ugotovljene. Liberalcev nimamo povoda braniti, ampak z **liberalnimi grehi se ne dado oprati Oražmovi škandali.** Naloga vseh, ki jim je na tem, da se v moščanski občini konča po vsem svetu znana škandalozna kronika, ki se je začela v liberalni eri in se še v hujši meri nadaljevala pod zloglasnim Oražmovim gerentstvom, naloga vseh, ki žele v občini zdrave razmere in pošteno delo, je pri nedeljskih volitvah ta, da volijo socialno demokratične kandidate.

Sodrugi, volilci!

Napišite na svoje glasovnice za III. razred natančno in razločno naslednja imena:

Odborniki:

Bittner Ulrik, kurjač južne železnice, Zelena jama 156.
Vončina Ludovik, kurjač južne železnice, Zelena jama 126.
Mauser Ivan, posestnik, Novi Vodmat 97.
Vrhunec Valentin, skladiščnik, Zelena jama 113.
Pavlič Matija, posestnik, Zelena jama 126.
Stojan Lovro, posestnik, Zelena Jama 126.
Kokalj Franc, posestnik, Zelena jama 113.
Matjašič Anton, mizar, Moste 50.

Namestniki:

Kranjc Ivan, krojač, Selo 32.
Kastelic Ivan, uslužbenec v Kolinski tovarni, Selo 42.
Topljak Martin, kurjač južne železnice, Zelena jama 144.
Glavan Anton, premikač, Selo 44.

*

Pojasnila v volilnih zadevah se dobe vsak čas v prodajalni konsumnega društva za Ljubljano in okolico v Bohoričevi ulici.

Agitacijski lokal socialno demokratične stranke bo v nedeljo tekom volitev v gostilni pri »Dimu«, kamor naj pridejo vsi sodrugi, preden odidejo na volišče.

Shod. V soboto ob 8. zvečer bo v gostilni pri Podobniku volilni shod, na katerega vabimo vse sodruge-volilce. Agitirajte za številno udeležbo.

Štajersko.

— **Policijski eksces v Trbovljah.** Z besedami: »Ni res!« »Ni res, res pa je!« sta se skušala v zmislu § 19 tisk. zak. umivati in resnico obračati občinska stražnika Lipovšek in Grosar, ko je svoječasno »Zarja« priobčila dogodek o nedolžni aretaciji delavca I. P. Vrhu tega so hoteli spraviti ubogega trpina še v zapor; a zadeva se je preobrnila. Pri obravnavi dne 22. aprila t. l. sta bila pred okrajnim sodiščem v Laškem zaradi prestopka zlostavljenja kaznovana: Lipovšek na pet dni zapora ali 50 K globe in Grosar na tri dni ali 30 K globe. Proti sodbi sodnika v Laškem sta vložila obsojenca priziv in prizivno sodišče v Celju je prvo sodbo potrdilo ter sta Lipovšek kakor Grosar lahko zadovoljna, da se jima kazen ni zvišala. Obravnavi sta pokazali, da spadata gospoda stražnika kot »varuha javnega reda in miru« zaradi prestopka javnega reda in miru v špehovko. Torej Lipovšku in Grosarju tudi § 19 ni nič pomagal!

— **Tatinski vlom v Vkovah.** V gostilni Ivana Omana v Vkovah je vlomil neznan tat v gostilniško sobo. Odprl je s silo predalo za denar in ukradel čez 270 K drobiža. S sabo je vzel tudi škatljo cigaret. O vlomilcu, ki je bržkone domačin, doslej še ni nič znanega.

— **Uboj.** V Jurkloštru pri Laškem trgu so te dni popivali kmečki fantje. Skregali so se že v gostilni. Ker jih je pa gostilničar spravil iz gostilne, so se stepli zunaj. Pri tem sta se fanta Verini in Kreže lotila Franca Galovška in sta ga z nožem na prsih in po trebuhu tako zdelala, da je dva dni pozneje umrl. Verinija in Krežeta so orožniki že prijeli in izročili okrožnemu sodišču.

Koroško.

— **Detektiv — tat.** V gostilni Tavčarjevi v Celovcu so igrali trije gosti karte. Imeli so na mizi precej denarja. Med igro se je približal igralcem neki Rupert Karlbauer v družbi dveh potepuhov in postal tako vsiljiv, da je eden igralcev končno zavrnil vsiljive kibice, da naj se odstranijo od igralne mize. Karlbauer pa je nato moško izjavil, da je detektiv in je pozval v imenu postave, da naj gredo igralci z njim na policijo. Ko je eden igralcev zahteval od Karlbauerja legitimacijo, je zagrabil ta igralca čez pas in pehala sta se v predsobo. Ostala tovariša kibica pa sta ščitila Karlbauerja. Ko so prišli v vežo gostilne, je Karlbauer s svojima tovarišema odšel. Igralec pa se je vrnil k mizi, kjer je kmalu nato opazil, da mu je zmanjkalo iz žepa v telovniku čez 35 K denarja. Igralci so ovadili goljufivega detektiva policiji, ki je še tisti večer vse tri prekanjene tatove ujela v neki gostilni, kjer so popivali v družbi cestnih vlačug.

Goriško.

— **Okrajna organizacija jugoslovanske socialno demokratične stranke v Gorici** priredi v nedeljo 28. julija **veliko delavsko veselico** na prostornem dvorišču gostilne Štefana Furlana v Podgori (blizu novega železnega mosta pri barki). **Pri veselici sodelujejo iz prijaznosti sledeči pevski zbori:** Delavski pevski zbor iz Podgore; pevski zbor »Izobraževalnega delavskega društva« iz Solkana in »Delavski pevski zbor« iz Gorice. Med veselico in pri plesu bode svirala goriška godba pod vodstvom gospoda Barazzeti. Ob 2. popoldne sprejem sodrugov na veseličnem prostoru; ob pol 3. popoldne slavnostni govor na veseličnem prostoru; ob pol 4. popoldne začetek veselice. Po končani veselici prične javen ples na nalašč zato pripravljenem odru, ki bo trajal v pozno noč. Vstopnina k veselici za moške 80 vin.; ženske in otroci v spremstvu so vstopnine prosti. Vstopnina k plesu za vsak komad 10 vin. Čisti dobiček veselice je namenjen »miljonskemu skladu« »Zarje«. V slučaju slabega vremena se preloži veselica na prihodnjo nedeljo, 4. avgusta t. l.

Veselični odbor.

— **Vstopnice k veselici,** ki jo priredi okrajna organizacija v Gorici, so v predprodaji: v Solkanu pri sodrugu Josipu Sreberniču; v St. Andrežu pri sodrugu Petru Brisko; v Sovodnjah pri sodrugu Cjanu Andreju; v Mirnu pri sodrugu Vinc. Štanta; v Vrtojbi pri sodrugu Iv. Arčonu; v Gorici pri sodrugu Al. Štolfa in v Podgori pri sodrugu Mihaelu Markiču.

— **»Javna ljudska knjižnica« v Nabrežini** je priredila na dan 23. junija javno tombolo in ples. Ker je bilo vreme ugodno smo opazili izven domačinov tudi dosti okoličanov. Uspeh je bil naravnost nepričakovan. Iz čistega dobička se je nabavilo precejšno število novih knjig za mladino, kateri je omogočeno sedaj v počitnicah mnogo čitati.

— **Kakšnih agentov se poslužuje žel. uprava proti železničarjem?** (Dopis iz Podbrda.) Duhovni in posvetni oče Piber in dr. Krek sta priredila minulo nedeljo v Podbrdu »železničarski« shod. Zbralo se je več črnih gospodov, med njimi tudi neizogibni idrijski župnik Razpet, ki je kakor konjska figa zmerom na cesti in smatra politično agitacijo za potrebnejšo dušnemu izveličanju kakor krščevanje in podeljevanje poslednje popotnice, vsled česar si morajo njegovi farani, kateri te reči potrebujejo, pogosto izposojevati duhovnika iz sosednje fare, med tem ko Razpet brani sveto katoliško stvar po krčmah in na shodih. Na poziv c. kr. ravnateljstva drž. železnic je temu shodu prisostvoval tudi tolminski okrajni glavar baron Baum v popolnoma novi uniformi. Vnema tolminskega barona je končno razumljiva, zakaj klerikalno rogovilenje med železničarji je v eminentnem interesu vlade in železniške uprave, kar je ušlo tudi dr. Kreku, ki je na shodu dejal: »Pomislite, kako bo uprava vesela in vlada zadovoljna, ker bo imela v uslužbencih mirne ljudi in ne take razgrajače, kot so socialisti, ki skrbe samo za svoj trebuh, narodno misel, državo, cerkev pa hočejo popolnoma uničiti«. Iz teh besedi je razvidno: prvič, da je dr. Krek ostal sam sebi zvest in da gre še vedno za tem, da razbije železničarsko organizacijo, kakor je s svojim infamnim predlogom l. 1899 v poslanski zbornici porušil železničarsko organizacijo in naščuval vlado zoper železničarje, ki so si s svojo organizacijo zgradili jez zoper nekrščansko izkoriščanje po železniški upravi. Drugič pa je v teh besedah nad vsak dvom jasno izrečeno, da delajo klerkalci z železniško upravo pod eno odejo, roko v roki, in da zasledujejo edini namen: napraviti iz železničarskih delavcev sužnje železniške uprave, ki se še tako silnemu izkoriščanju ne bodo mogli ustavljati. — Oče Piber pa se je kot po navadi bahal, da je on edini, ki ima kaj vpliva pri direkciji: Pred menoj ima strah vsa direkcija, ker pripadam stranki, ki ima moč. O svojih uspehih je previdno molčal; če bi bil govoril, bi bil zašel v hudo zadrego. — S svojim nastopom v Podbrdu so ga klerikalci temeljito polomili, po nerodnosti so razodeli svoje intimne stike z vlado in direkcijo, pokazali so, da delajo popolnoma v zmislu, morda celo po naročilu železniške uprave. Za take tiče pa med železničarji ni tal!

Zadnje vesti.

BERCHTOLD PRI CESARJU.

Išl, 19. julija. Grof Berchtold je bil včeraj pri cesarju na avdienci, ki je trajala eno uro. Drugi teden gre Berchtold na dopust.

ČEŠKO - NEMŠKA SPRAVA.

Praga, 19. julija. Včerajšnjih posvetovanj se je udeležil tudi knez Thun. Sporazum se ni dosegel. Razprave se nadaljujejo še prihodnje dni. Češki agrarni poslanci so sklicani za 25. t. m. na sejo v Prago.

HRVAŠKE RAZMERE.

Zagreb, 19. julija. V nekaterih listih so poročali, da so vstopili v pripravljalno zakonodajno komisijo, ki jo je sklical Cuvaj, tudi nekateri opozicionalni poslanci. Komisar je bil res imenoval nekatere opozicionalne poslance za člane komisije, ki so pa sodelovanje, razen dveh, vsi odklonili. Stranka, kateri pripadata poslanca, je enega že izključila zaraditega, drugemu naročila, da takoj izstopi iz komisije.

Proces proti Budisavljeviću.

Zagreb, 19. julija. Dr. Budisavljević je bil obsojen na enomesečni zapor in 300 K globe. Obtožbo proti Budisavljeviću so naperili vsled tega, ker je pripadal hrvaško srbski koaliciji. Budisavljević je pri razpravi vztrajal pri inkriminiranih besedah: »Na Hrvaškem vladajo absolutistično, protiustavno. Uprava je korumpirana in sodišča se vlečejo v vrtinec političnih bojev.« K tem besedam je pristavil pred sodiščem: »Žal mi je le to, da je moja trditev resnična.«

Razprava proti Jukiću.

Zagreb, 19. julija. Preiskava proti Jukiću in 16 soobtožencem je končana. Akte ima državno pravdništvo. 4 srednješolce so izpustili. Razprava se bo pričela v začetku avgusta. Jukićev zagovornik je bivši pravaški poslanec dr. Prebeg. Predsednik sodnega dvora bo Wendler.

EKSPLOZIJA KOTLA.

Szolnok, 18. julija. V Turkevu je peljal danes Štefan Toth stroj za mlatenje na pod. Ko je hotel izpustiti paro, je kotel eksplodiral. Toth, neki 14letni deček in neka kmetica so bili takoj mrtvi, 5 oseb težko, 2 lahko ranjeni.

TURŠKA KRIZA.

Demisija vlade.

Carigrad, 19. julija. Sultan je sprejel demisijo vlade in naložil dosedanjim ministrom, da vodijo posle, dokler se ne sestavi nova vlada. Veleposlaniku v Londonu Tevfik-paši je sultan brzojavil, da ga imenuje za velikega vezirja. Pričakuje se, da bo Tevfik odklonil.

Mladoturki.

Carigrad, 19. julija. Mladoturško časopisje zahteva, da se Sajd vnovič imenuje za velikega vezirja. V mladoturških krogih se čudijo, da je Sajdova vlada demisionirala, ko je dan pred tem dobila zaupnico.

Vzroki demisije.

Carigrad, 19. julija. Pismo, s katerim je vlada naznanila svojo demisijo, navaja kot vzroke težave zaradi zasedanja vojnega ministrstva. V vojaških krogih pravijo, da so visoki častniki prvega armadnega zbora nameravali osebno na Visoki porti zahtevati odstop vlade, če ne bi bila včeraj demisionirala.

Tevfik noče.

Carigrad, 19. julija. »Ikdam« javlja, da je Tevfik-paša odklonil sestavo kabineta.

VSTAJA V ALBANIJI.

V kosovskem okraju.

Skoplje, 19. julija. V Kosovskem okraju se vstaško gibanje silno razširja. 50.000 oboroženih Albancev je pripravljenih za boj. Vodje Albancev so izdali oklic za splošno vstajo proti vladi. Isa Boljetinac agitira strastno. Begovi vseh mest kosovskega vilajeta so se zbrali v hribih in skušajo organizirati zvezo z južno Albanijo.

V južni Albaniji.

Preveza, 19. julija. Tukajšnji **šejk** je razglasil vstajo. Mnogo begov in ulemov se mu je pridružilo. Število vojakov, ki so dezertirali, znaša 3000. V zadnjih štirih dneh so dezertirali vojaki iz 15 garnizij. Vstaši se pripravljajo na odločilen boj. Če se ne izpolnijo njihove zahteve, hočejo marširati proti Carigradu.

Okrog Prištine.

Carigrad, 19. julija. Položaj v Prištini je skrajno kritičen. Boji trajajo že pet dni in se strelja tudi s topovi. V mestu so vsi bazarji zaprti. Albanci hočejo naskočiti Skoplje. Šestnajst v Albanijo poslanih bataljonov se je zarotilo, da ne bodo streljali na vstaše.

Stara Srbija.

Belgrad, 19. julija. Iz Stare Srbije prihajajo vsak dan cele družine sem in pripovedujejo, da vladajo tam strašne razmere. Nihče ni varen življenja. Enkrat groze turške čete, drugič pa vstaši. Begunci so morali pustiti vse, kar so imeli, da so le rešili življenje.

SPOPAD NA ČRNOGORSKI MEJI.

Cetinje, 19. julija. Uradno poročajo, da so včeraj turški vojaki na Zetski poljani blizu skadarskega jezera streljali na dva Črnogorca, ki sta delala na polju in ju ranili. Ko so prihiteli drugi Črnogorci, so streljali še na te in jih **devet ubili,** pet pa ranili. Črnogorci so bili brez orožja in so hoteli bežati. Vojaki so pohiteli za njimi čez mejo in so z bajoneti razbodli mrtva trupla. Črnogorsko prebivalstvo je zaradi tega silno razburjeno.

PONESREČEN LETALEC.

Lipsko, 19. julija. Včeraj je na lindentalskem letališču ponesrečil aviatik lajtnant Reuter. Ko se je spuščal na tla, so se kolesa zapletla v žito in aparat se je prekucnil. Letalec se je **ubil.**

ŽELEZNIŠKA NEZGODA.

Tarascon, 18. julija. Osobni vlak, ki prihaja iz Avignona je trčil ob brzovlak, ki vozi iz Marseilla v Bourdeaux. 10 potnikov in 5 železniških uslužbencev je bilo težko poškodovanih.

PORTUGALSKO.

Monarhistični načrti.

Pariz, 19. julija. Iz Madrida je prišlo včeraj poročilo, da nameravajo portugalski monarhisti ponoči izvršiti nov napad čez mejo.

Razburjenje proti Španiji.

Madrid, 19. julija. Postopanje španske vlade ki omogoča portugalskim monarhističnim hujskačem, da se organizirajo na španskih tleh in odtod vznemirjajo deželo, je povzročilo med prebivalstvom v Lizboni veliko razburjenje. Napovedujejo se demonstracije proti Španiji. Tukaj javljajo oficiozno, da bo španska vlada storila korake, da se preprečijo take demonstracije. (Alfonzova vlada najrajši stori korake, da se ne bodo monarhistične bonde zbirale na španskih tleh.)

ROSENTHALOV UMOR.

Novi Jork, 18. julija. Rosenthalova vdova je izročila državnemu pravdniku zelo obtežilen material o zvezi policije z igralnicami in o drugih zločinih policije. Dokazano je, da je policija dobivala na leto več miljonov dolarjev od igralcev.

Novice.

* **Žalostno in smešno.** Iz Pariza poročajo: Pariška kronika, kateri ravno ne manjka nenavadnih dogodkov, je obogatela zopet za izreden slučaj. V Rue Albony so našli v pondeljek zjutraj gospoda, gospo in gospodično Rouze mrtve v postelji, vsi trije so izvršili samomor. Vzrok: Strah pred selitvijo. Rouze je bil trgovski potnik, **zaslužil je mnogo, družina ni poznala ne**

bede, ne skrbi, ail vsi trije so bili zelo otožne narave. 25letna hči je večkrat dejala, da je življenje nepotrebno in brezsmiselno. Pred kratkim jim je hišni gospodar odpovedal stanovanje in delo pri selitvi je menda obe ženski tako prestrašilo in zmedlo, da sta sklenili odložiti breme življenja. I regovorili sta tudi gospoda Rouzeja in v soboto so se vsi trije vsedli in pisali vsem svojim znancem in prijateljem najprisrčnejša poslovilna pisma. V nedeljo so spustili plin v sobo in prej so še dobro zaprli in zadejali vsa okna. V pon[illegible] je zjutraj je prihitela njihova znanka v hišo, ki je prejela poslovilno pismo, a našla je le tri mrliče.

* **Strupeni plini v vodnjaku.** V Sassendorfu pri Bambergu je bilo treba popraviti rov v neke[illegible] vodnjaku. V vodnjak [illegible] je spustil najprej [illegible]nov zet Schmidtschmidt. Ker se pa več časa ni vrnil, je šel za njim pogledat njegov hlapec. Tudi tega ni bilo več nazaj. Tretji je šel v vodnjak mojster Zwosta in za njim še pomočnik Ziegel[illegible]fer. A nobenega ni bilo več iz vodnjaka [illegible] so slutili, da se je najbrž dogodila nezgoda. Poklicali so sanitetno kolono iz Bamberga. Eden izmed kolone se je spustil v vodnjak, a na spregled ga ni bilo več, ker so ga omamili strupeni plini v vodnjaku. Naslednji sanitejci so si nadeli varnostne čelade, da so spravili na prosto ponesrečence. Schmidtschmidt, hlapec in Zwosta so bili mrtvi, Ziegelhöferja in sanitejca so po dolgem trudu obudili.

* **Krvav spopad med Rusi in Kitajci.** V vasi Čira, v kitajskem Turkestanu, so oblegali kitajski vojaki in prebivalci hišo ruskega podanika Sajda-Effendija, ker ta ni hotel priti h kitajskemu revizorju na nepostaven poziv. Sajd-Effendi je hotel razgnati množico pred svojo hišo z mirnim prigovarjanjem. Ker to ni izdalo, je streljal. Usmrtil je dva vojaka. Sium, revizor, je ukazal na to vojakom, naj obstrelavajo hišo in jo tudi zažgo. V hiši je bilo 100 ljudi, katere so deloma poklali in postreljali Kitajci, ostali so pa zgoreli.

* **Apetit na vožnji po morju.** Skoraj neverjetno je, koliko pojedo na leto potniki na morju. Največja nemška parobrodna družba Hamburg-Amerika-Linie porabi na leto za svoje potnike: 3,501.947 kilogramov svežega mesa, 308.000 kilogramov perutnine, 226.500 kilogramov prekajenega mesa, 127.799 kilogramov jajc, 221.500 kilogramov svežih rib, 440.000 kilogramov sladkorja, 3,258.506 kilogramov moke in kruha, 5,395.806 kilogramov krompirja, 422.500 kilogramov sirovega masla, 187.929 kilogramov kave, 802.000 kilogramov mleka, 914.000 kilogramov riža, 1,088.042 litrov piva iz soda, 482.260 velikih steklenic piva, 321.720 malih steklenic piva, 176.490 velikih steklenic vina, 85.691 malih steklenic vina in 598.500 litrov namiznega vina. Ako bi hoteli vse mleko naenkrat namlezti, bi morali imeti 200.000 krav.

* **Prepoved cerkvenega obiska.** V Benetkah je prepovedal patriarh s posebnim pastirskim pismom, da ne sme nobena dama v cerkev, ki ima »nespodobno« obleko.

* **Statistika o ločenih zakonih.** Statistika o ločitvi zakonov v Evropi je pravkar izdelana. Največ ločenih zakonov je v Švici: na 100.000 prebivalcev odpade vsako leto 43 ločitev; na Francoskem na vsakih 100.000 prebivalcev 33 ločitev, na Danskem 27, na Pruskem 21, na Angleškem 17, na Norveškem 15, na Holandskem in v Belgiji 14, na Bavarskem 13, na Švedskem 10, na Avstrijskem 8 in na Finskem 6. V Švici je združena poroka z večjimi sitnostmi in stroški kakor ločitev zakona. Ločitev zakona v Švici stane le 40 mark. Novo civilno pravo, ki postane letos v Švici veljavno, prinaša še več olajšav za ločitev zakona.

* **Red mora biti.** Državne blagajne morajo biti do vinarja v redu. Nihče ne sme premalo plačati, a država tudi ne vzame vinarja več in povrne vsak znesek, ki ga je dobila preveč, čeprav stane povračilo desetkrat ali pa še večkrat toliko, kolikor znaša previsoki znesek. Ali seveda, država ne utrpi stroškov povračila, to »dobroto« prepušča onemu, ki dobi vrnjen znesek. Neki zavod v Frankfurtu je na carinskem uradu plačal 1 pfenig preveč. Pruski carinski urad v Steinauu je razkril to velikansko pomoto in je takoj vrnil pfenig. Da bi se ta visoki znesek ne izgubil, ga je poslal v priporočenem pismu, za katerega je moral plačati prejemnik 30 pfenigov pristojbine. Seveda, red ne more biti nikdar preplačan.

* **Burno življenje.** Iz Moravske Ostrave poročajo: Policija je aretirala te dni nekega moža, čigar življenje je bilo silno burno. Pri nekem starinarju je hotel prodati te dni kovčeg z različnimi predmeti, ki so bili najbrže ukradeni. Policija je spoznala v njem Josipa Geloša, ki je bil že večkrat zaprt in ki je bil tudi že v norišnici. Gelošev oče in stric sta izvršila samomor, Geloš sam se je skušal usmrtiti kot enajstleten deček. Na Dunaju se je izučil Geloš slaščičarske obrti, potem je bil potrjen k vojakom, kjer je pa ostal le pet dni, potem je dezertiral. Zaraditega je presedel štiri mesece v zaporu. Komaj je prišel iz zapora, je zopet dezertiral in je bil zato obsojen na osem mesecev zapora. Dezertiral je še v tretjič. Za tretjo dezertacijo se je pokoril štiri leta v ječi. Vojaško sodišče pa menda še vedno ni spoznalo, da je Geloš bolan na umu, ker po četrti dezertaciji je bil obsojen k smrti. Potem je bil pomiloščen in je sedel zopet štiri leta v ječi. Ko je odsedel štiriletno ječo, so ga šele odpustili od vojakov. Geloš je odslej živel silno burno. V Krakovu se je preživljal delj časa s tem, da je kradel na kolodvoru prtljago. Potem se je pridružil nekemu ruskemu roparju, ki je izvršil več umorov in ropov. Nekoč sta čakala na nekega posestnika, ker ga ni bilo, sta ustrelila nekega kmeta in ga oropala. Ko so orožniki zasledovali Geloša, je večkrat ustrelil nanje. Končno so ga le ujeli in odvedli v preiskovalni zapor. Preiskovalni sodnik je šele po dolgem času spoznal, da Geloš ni normalen in zato so ga oddali v blaznico Kulpatov pri Lvovu. Čez nekaj dni je že ušel iz blaznice in prišel v Marienberg pri Moravski Ostravi, kjer je živel delj časa v družbi nekega dekleta pod napačnim imenom. Preživljal se je s tatvinami. Potem je šel zopet na potovanje in dobil v Vjelički nekega tatinskega tovariša in ga ustrelil. Nato je hodil po svetu, kradel in ropal, dokler ga ni v Krakovu spoznal neki detektiv in ga aretiral. Zopet so ga oddali v blaznico v Kulpatovi. Letošnjo pomlad je pobegnil iz blaznice in izvršil več tatvin in ulomov v Přemislu, Krakovu, Bohuminu, Vitkovicah in drugje, dokler ga niso pred nekaj dnevi aretirali v Moravski Ostravi.

Generalna stavka v Curihu.

Mojstrsko delo discipline in premišljenosti je bila sobotna generalna stavka v Curihu. Ne grožnje podjetnikov z izporom, ne vojaški bataljoni, niso omajali krepke volje delavstva. Generalna stavka curiškega delavstva je bila glasen in energičen protest proti stavkokazom, ki so jih oblasti vabile in ščitile. Tudi nasprotniki socialnih demokratov so z občudovanjem zrli solidarnost delavstva, svojega spoštovanja niso mogli odreči vzorni disciplini. Generalna stavka je bila za podjetnike najugodnejša prilika, da so pokazali delavcem svojo moč. Ali moč podjetnikov se ne more meriti z močjo enotnih delavskih bataljonov, ker ji manjka solidarnosti. Z dvadnevnim izporom, na pondeljek in torek, so pretili, ali grožnje si niso upali udejstvovati vsi podjetniki.

Vlada, oblasti, podjetniki so se pošteno trudili, da bi izzivali stavkujoče in jih zapeljali k nepremišljenim izgredom, da bi jih potem lahko neusmiljeno sodili. Ali ob železni disciplini, ob trdni solidarnosti curiškega delavstva so bili ti poizkusi zaman, kakor val ob morsko čer so se razbili. Mestni svet se je silno trudil, da bi promet cestne železnice ne bil ustavljen. Ko je ostal njegov trud brezuspešen, je razglasil, da je kaznivo dejanje, če postavijo stavkujoči straže, Švicarje pričakuje v tem slučaju denarna kazen, inozemce bodo iztirali. Te določbe so bile onemogel izbruh buržvazne jeze, ker se je prva generalna stavka v Švici izvršila tako impozantno in uspešno.

Velik uspeh pomenja generalna stavka za švicarsko delavstvo, uspeh, tako spodbuden, velik, kakršnega doslej še ne pozna zgodovina delavskega gibanja vŠvici. Niti en voz cestne železnice ni ropotal po ulicah, vse tovarne so mirovale, vse delavnice so bile prazne, noben avtomobil ni dvigal prahu, vse trgovine, banke, velike trgovske hiše, vse, vse, je ta dan počivalo. Kjer pa je hotel podjetnik pokazati, da je gospodar, tam so se oglasili pred tovarno trdi, odločni koraki dvesto do tristo delavcev in gospodar je moral ubogati in zapreti svojo mučilnico. A ne le s podjetniki je bilo priseljeno, delavstvo, da je govorilo tako odločno, temveč tudi z neorganiziranimi in »krščanskimi« delavci, ki so bili hitro pripravljeni k stavkokaštvu.

Solnce je žgoče pripekalo na dan generalne stavke, ali vzlic temu je pokazalo curiško delavstvo, kaj zmore trdna volja: »Unija« je prepovedala uživanje alkoholnih pijač, delavci so se junaško zdržali. V nedeljo ob dveh popoldne se je pričel demonstracijski obhod po mestu in potem so šli stavkujoči v mestni park, kjer so zborovali. Od vročine so bili skoro onemogli, a na predsednikv poziv ni pokusil nihče izmed delavcev ne vina, ne piva. Gostilničar je posodil nekaj tisoč kozarcev, delavci so hiteli k vodnjakom, da jih je bilo veselje gledati. Ko so korakali delavci skozi mesto, čez 8000 jih je ilo, je stala ob straneh nepregledna množica, in ko so prišli delavci mimo vojaštva, so jim doneli iz vrst vojakov navdušeni klici v pozdrav, katerim so se seveda delavci prisrčno odzvali, saj je bilo to zanje vznešeno čuvstvo, da delavec v pisani vojaški suknji ni pozabil, kje je njegovo mesto.

Zvečer je prišlo do majhnih spopadov, ker je bila policija, kakor je že to njena navada ob takih prilikah, prevneta, preskrbna. En delavec je bil ranjen, drugače se ni zgodila nobena nezgoda, čeprav so nekateri meščanski listi silno napihnili brezpomembne praske. Veliki dan generalne stavke je prinesel delavcem še eno zadoščenje, še en velik triumf: doslej brezbrižni delavci za boje svojih tovarišev, so prišli v organizirano armado proletarcev.

Ker oblasti na dan generalne stavke niso prišle na svoj račun, so se maščevale po stavki. Politično popolnoma nepristranska družba je zgradila v Curihu ljudski dom, v katerem je brezalkoholna gostilna in v katerem imajo svoje pisarne strokovne zveze in delavska »Unija«. Ta ljudski dom in delavski dom »Eintracht« je policija obkolila in v obeh izvršila hišne preiskave. Delavcem je zabranila vstop s pomočjo policijskih psov. Na tisoče delavcev je prišlo pred ljudski dom. Državni pravdnik je zaplenil vse protokole delavskih društev in odkazal, da mora policija aretirati nekatere sodruge. Aretirali so: sodruga Böschensteina, učitelja in predsednika »Unije«, sodruga Bocka, tajnika »Unije«, sodruga Plattena, tajnika deželne zveze internacionalnih delavskih organizacij, sodruga Schafrotha, tajnika mestnih delavcev. Vzrok aretacije: »upor«, češ, da so ti sodrugi nahujskali mestne delavce k »nasilnemu uporu« zoper javni red. Z napetostjo pričakujejo curiški delavci kazensko postopanje proti aretiranim sodrugom, ker so vsi, razen Bocka, švicarski meščani, torej ne bodo imele oblasti izgovora o »nadležnih tujcih«.

Razpoloženje curiškega delavstva je slej ko prej zmagoslavno. Ne preplašijo ga ne aretacije, ne hišne preiskave, ne dvo- ne štirinožni policaji. Izpor, to nizkotno maščevalno sredstvo nekaterih podjetnikov, je bil v pondeljek zvečer končan, torej s tem je izginil tudi vsak povod za kakršnekoli izgrede.

Odgovorni urednik Fran Bartl.
Izdaja in zalaga založba »Zarje«.
Tiska »Učiteljska Tiskarna« v Ljubljani.

Tobakarne oziroma prodajalne „Zarje“ v Trstu so:

Južni kolodvor.
Ficke, Kasel Silos pred vhodom v prosto luko.
Moze, ulica Miramar 1.
Beden, ulica Madonnina št. 2.
Gostilna Internazional, ulica Giovanni Boccacio št. 25.
Lavrenčič, trg pred Kasarno (Piazza Caserma).
Pipan, ulica Ponte della Fabra.
Gramaticopulo, Piazza Barriera.
Bruna, ulica del Rivo.
Raitinger, Riva Grumola št. 20.
Hoeltl, trafika na državnem kolodvoru.
Bajc, ulica Geppa.
Kovač Antonija prodajalna v Sv. Križu.
Muraro Matej, Via Sette Fontane 14.
Geržina, Rojan.
Benussi, Gretta.
Skladišče II. kons. zadrug na Belvedere.
Artuš, Belvedere 57.
Sekovar, Piazza Caserma.

Poglejte na drugi strani!

Poglejte na drugi strani!

Najnovejše! Najnovejše!

Maksim Gorkij

„Mati“.

Cena K 4·—.

To pohvalno delo slavnega ruskega pisatelja je izšlo te dni. Dobiva se po vseh knjigarnah, kakor tudi v založbi „Zarje“ v Ljubljani, ki je knjigo založila in izdala.

Pošljite naročnino, če je še niste!

Sladni čaj tovarniška znamka **Sladin**

Kri! **Moč!** **Zdravje!** **50% prihranka!** **Najboljši zajtrk!**

dosežejo, dobe tisti, ki uamesto kave, čaja, kakava, sladne kave, puro, somatoze, sanatogen, redilnih soli, mesnih izvlečkov, zabele za juho, moke za otroke i. t. d. — pijo „SLADIN“, to je dr. pl. Trnkóczyja sladni čaj Prihrani se pri mleku in sladkorju. Prekosi vse redilne pomočke. Prihrani 50 odstotkov pri denarju v gospodinjstvu. To resno vest izpričujejo poverjena zahvalna pisma. Zavitki po četrt kilograma stanejo 60 vinarjev, zahteva naj se tudi pri trgovcu. Sladni čaj se ne sme zamenjati z manj vredno sladno kavo. — Glavne zaloge: v Ljubljani lekarna Trnkóczy; na Dunaju v lekarnah Trnkóczy: VIII., Josefstädterstrasse 25; III., Radeckyplatz 4; V., Schönbrunnerstrasse 109; v Gradcu: Sackstrasse 3.

Ivan Jax in sin, Ljubljana

Dunajska cesta štev. 17

priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev in stroje za pletenje (Strickmaschinen) za rodbino in obrt.

Pisalni stroji Adler. - Vozna kolesa.

Ceniki zastonj in franko.

„Zarja“ se prodaja v Ljubljani po 8 vin.

v naslednjih tobakarnah:

Južni kolodvor, na peronu.
Pirnat, Kolodvorska cesta.
Zupančič, Kolodvorska cesta.
Blaž, Dunajska cesta.
Sterkovič, Dunajska cesta.
Fuchs, Marije Terezije cesta.
Tivoli, na žel. prel. pri Nar. domu.
Šubić, Miklošičeva cesta.
Šenk, Resljeva cesta.
Kanc, Sv. Petra cesta.
Treo, „
Kušar, „
Podboj, „
Bizjak, Bahoričeva ulica.
Remžgar, Zelena jama.
Švetek, Zaloška cesta.
Šešark, Šelenburgova ulica.
Suhadolc Anton, Zelena jama 50.
Dolenec, Prešernova ulica.
Pichler, Kongresni trg.
Ušeničnik, Židovska ulica.
Kleinstein, Jurčičev trg.
Wisiak, Gospodska ulica.
Stiene, Valvazorjev trg.
Košir, Hilšerjeva ulica.
Sušnik, Rimska cesta.
Klanšek, Tržaška cesta.
Eisner, Kopitarjeva ulica
Blaznik, Stari trg.
Kustrin, Breg
Sever, Krakovski nasip.
Državni kolodvor.
Križaj in **Kotnik,** Šiška
Likar, Glince.
Jezeršek, Zaloška cesta.

Del. glavnica: K 8.000.000. **Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.** Rez. fond nad K 800.000.

Stritarjeva ulica štev. 2, (lastna hiša).

Podružnice v Spljetu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici in Celju.

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje od dne vloge po čistih 4½%.